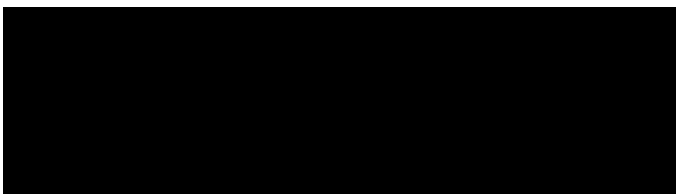

Ügyszám: SZTF-293-2/2024.

Tisztelt Alkotmánybíró Úr!

A III/496-5/2024. számon érkezett, a turisztikai térségek fejlesztésének állami feladatairól szóló 2016. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Turizmus tv.) 9/H. §-ának alkotmányellenessége tárgyában kelt végzésre a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) részéről a következő választ adom.

A végzéshez csatolt indítványt megismerve áttekintettem a Hatóság kapcsolódó gyakorlatát és a vonatkozó jogszabályi környezetet. Megállapítottam, hogy a Hatósághoz olyan beadvány mindaddig nem érkezett, amelyben az érintett azt kifogásolta volna, hogy a Vendég Információs Zárt Adatbázis (a továbbiakban: VIZA) adatkezelőjétől kérte adatai törlését, és ezt a kérést elutasították.

Az indítvány érdemi tartalmával kapcsolatos állásponatom az, hogy Turizmus tv. 9/H. §-a nem alaptörvény-ellenes. Ugyanakkor az indítvány ismeretében joggal merül fel, hogy a törvény végrehajtása, annak jogalkalmazói gyakorlata nem áll összhangban a személyes adatok védelméhez fűződő jog érvényesülését biztosító magyar jogi rendelkezésekből és az Európai Unió jogából fakadó ágazati és általános szabályokkal.

Az indítvány hiányossága állásponatom szerint, hogy a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok vonatkozásában kizárólag a Turizmus tv. rendelkezéseit tartja szem előtt, az adatkezelési jogviszonyokra alkalmazandó jogszabályi kontextusból fakadó következmények figyelembe vétele nélkül.

Nézetem szerint a kifogásolt rendelkezés csupán egy olyan, a magyar adatvédelmi jogi dogmatikában ún. „kötelező adatkezelést” előíró ágazati normának [vö. az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.). 5. § (3) bekezdés, általános adatvédelmi rendelet (GDPR) 6. cikk (3) bekezdés] tekintendő, amely mellett – kifejezett jogalkotói rendelkezés hiányában is – alkalmazandóak az általános és különös adatvédelmi követelményeket meghatározó normatív rendelkezések, így (tárgyi és személyi hatályuk vonatkozásában alkalmazandóan) különösen a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló európai

parlamenti és tanácsi 2016. április 27-i (EU) 2016/679 rendelet (a továbbiakban: GDPR), a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről szóló európai parlamenti és tanácsi (EU) 2016/680. irányelv (a továbbiakban: bűnügyi adatvédelmi irányelv), az Infotv, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.), valamint a büntetőeljárásról szóló törvény (a továbbiakban: Be.). Ezen adatvédelmi normák egyrészt generálisan (GDPR, Infotv.), másrészt egyes adatkezelési művelettípusok tekintetében ágazati jelleggel (Rtv., Be.) szabályozzák az adatkezelési jogviszonyok alanyainak (érintett, adatkezelő, adatfeldolgozó, közös adatkezelők stb.) jogait és kötelezettségeit.

A GDPR hatálya alá tartozó jogviszonyok vonatkozásában – az uniós jog elsőbbségének elvéből, valamint a rendeleti jogforrás közvetlen hatályosulásának és alkalmazandóságának jellegéből fakadóan – a tagállami jogszabály csak abban az esetben, olyan mértékben és irányban térhet el, amely esetekben, mértékben és irányban ezt maga a GDPR megengedi (ezen rendelkezések az ún. rugalmassági klauzulák, angolul: *flexibility clauses*). Ezek az eltérések adott esetben az érintett jogainak korlátozására is irányulhatnak, ha annak feltételei adottak [vö.: GDPR 23. cikk, illetve annak alkalmazása tekintetében az Európai Adatvédelmi Testület 10/2020. iránymutatását].

Ha azonban ilyen eltérést, pontosító szabályt vagy korlátozást a nemzeti jog nem tartalmaz, akkor a GDPR szabályai, valamint az azok végrehajtását és kiegészítését szolgáló tagállami, így különösen az Infotv. 2. § (2) bekezdésében taxatív módon meghatározott általános szabályok a kötelező adatkezelést előíró rendelkezés végrehajtása során alkalmazandóak.

Az általános adatvédelmi rendeletben rögzített garanciális előírásokat – az uniós jog elsőbbségének elvéből fakadóan – egyetlen adatkezelésről rendelkező hazai jogszabály sem ismételheti meg, ezeket a garanciális rendelkezéseket ezért nem is lehet számon kérni pl. a Turizmus tv.-ben sem, alkalmazni viszont a GDPR közvetlenül alkalmazandó és hatályosuló jogforrasi jellegéből fakadóan kötelező őket. Ezen szabályok közül ki kell emelni a GDPR 5. cikkében foglalt alapelveket, amelyek az adatkezelési műveletek során az adatkezelés jogalapjától, így „kötelező” jellegétől független módon – alkalmazandóak. Ez irányadó természetesen a Turizmus tv. rendelkezéseinek alkalmazása során is.

Az Infotv. hatálya alá tartozó adatkezelési műveletek – pl. az Infotv. 3. § 10a. pontja szerinti bűnüldözési célú adatkezelés – vonatkozásában pedig *mutatis mutandis* az Infotv. általános szabályai irányadóak akkor is, ha azokat az ágazati jogszabály nem ismétli meg [vö. Infotv. 2. § (3) bekezdés].

Ide kapcsolódóan hangsúlyozom azt is, hogy az indítvánnyal érintett adatkezelési jogviszonyban a szálláshely adatkezelése az adatok rögzítése mint adatkezelési művelet vonatkozásában az általános adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik, míg a rendőrség adatlekérdezése az Infotv. (és az Infotv. által implementált bűnügyi adatvédelmi irányelv) hatálya alá.

A Turizmus tv. tekintetében az indítvány által kifogásolt szabályozás, illetve alapjog-korlátozás (kötelező adatkezelés) önmagában nem alapozza meg a Turizmus tv. alaptörvény-ellenességét, a Turizmus tv. által szabályozott adatkezelési műveletek végrehajtása során ugyanis az adatkezelőket, adatfeldolgozókat terhelik az általános, illetve különös adatkezelési normákban (GDPR, Infotv., Be., Rtv. stb.) foglalt kötelezettségek az érintettek pedig jogosultak gyakorolni az őket megillető jogosultságokat.

A Turizmus tv. indítvánnyal kifogásolt rendelkezései nem írják felül az Rtv.-ben, valamint a Be.-ben foglalt, a rendőrség adatkezelési műveletei során alkalmazandó ágazati adatkezelési rendelkezéseket, hanem csak egy olyan, az Rtv.-ben és a Be.-ben nem részletezett különös

eszközt (egy meghatározott adatbázisban keresési lehetőséget biztosító jogosultságot) biztosít a bűnüldöző hatóság részére, amelynek használata során az említettek szerint az Infotv. általános rendelkezései, valamint az Rtv. VIII. fejezetében, továbbá a Be.-ben foglalt rendelkezések továbbra is alkalmazandóak. Ilyen adathozzáférési jogosultságot mint kötelező adatkezelést biztosító adatkezelési jogalapot a rendőrség számára – az adatkezelés feltételeire vonatkozó általános garanciális rendelkezések megisméltése nélkül – számos törvényi rendelkezés biztosít a hatályos magyar jogrendben.

A vitatott rendelkezés tehát nézetem szerint az Rtv.-ben, Be.-ben meghatározott jogosultságaihoz képest nem bővíti a rendőrség adatmegismerési, adatkezelési jogosultságának terjedelmét, hiszen ezen adatokhoz, közvetlenül a szálláshelyhez fordulva – az indítvány által kifejezetten nem vitatottan – a Turizmustv. rendelkezéseitől függetlenül is jogszerűen hozzájuthat. Mindez azonban nem érinti a rendőrség mint adatkezelő azon kötelezettségeit, amelyek az adatvédelmi normákból következnek, így különösen az adatkezelés célhoz kötöttségének, szükségességének, arányosságának, az adattakarékosságnak, az adatok korlátozott tárolhatóságának, az adatkezelő elszámoltathatóságának, az érintetti jogok biztosításának stb. követelményeit, hiszen ezeket a kötelezettségeket a Turizmustv. semmilyen szempontból nem érinti, alkalmazásukat nem korlátozza és nem zárja ki.

Ebből következően tehát álláspontom az, hogy az indítvány alapjául szolgáló esetleges jogsérelmet nem a Turizmustv. alaptörvény-ellenessége, hanem az alkalmazandó adatvédelmi szabályok (így különösen az érintettet megillető jogosultságok biztosításának, az adatkezelőt, illetve adatfeldolgozót terhelő kötelezettségek teljesítésének) esetleges megsértése okozhatta, ennek vizsgálata azonban a konkrét ügyben eljáró jogorvoslati fórum feladat- és hatáskörébe tartozik, az álláspontom szerint nem a normakontroll keretei között értékelendő.

Megjegyzem, hogy különösen akkor szenvedhet csorbát a jogalkalmazás során a minden érintettet megillető információs önrendelkezési jog, ha az adatkezelő nem tudja végrehajtani az érintetti jogok biztosításához kapcsolódó kötelezettségeit, mert az általa, az adatkezelési műveletek során alkalmazott technikai eszközök ezt nem teszik lehetővé számára. Az indítvány alapjául szolgáló ügyben így a jogsértés megalapozott gyanúját veheti fel az, hogy az indítványban foglaltak szerint a VIZA rendszerben nem lehet a személyes adatokat helyesbíteni, illetve törölni, annak ellenére, hogy ezen érintetti jogok korlátozását a szállásadó mint adatkezelő vonatkozásában – tudomásom szerint – a GDPR 23. cikkében foglaltakkal összhangban, semmilyen tagállami jogi rendelkezés nem írja elő. Jelzem továbbá, hogy ezen technikai akadályokról a Hatóság eddigi, kérelemre folytatott vizsgálata során nem is szerzett tudomást.

Az adatkezelő és az adatfeldolgozó viszonyát és kötelezettségeit illetően megállapítható, hogy a Turizmus tv. kizárólag az adatfeldolgozót jelöli meg a 9/H. § (4) bekezdésében, ennek alapján és a szabályozásból fakadó többi körülményből lehet arra a következtetni, hogy ebben az adatkezelésben a szálláshely, illetve a kereséssel és hozzáféréssel érintett adatok vonatkozásában a rendőrség az adatkezelő.

Az indítványban foglaltak alapján azonban az a következtetés vonható le, hogy sem a szálláshely mint adatkezelő, sem az adatfeldolgozó az általuk alkalmazott adatkezelési rendszer tekintetében nem rendelkezik mindazon technikai feltételekkel és ismeretekkel, amelyek az őket terhelő – az adatvédelmi normák által rögzített – kötelezettségek (így különösen az érintetti jogok gyakorlásának biztosítása) teljesítéséhez nélkülözhetetlenek.

Ennek megfelelően – álláspontom szerint – az indítvány alapjául szolgáló ügyben eljáró jogorvoslati fórumnak a tényállás tisztázásának keretei között szükséges azt vizsgálnia, hogy az adatkezelő és az adatfeldolgozó által alkalmazott, a Turizmus tv.-ben meghatározott adatkezelési műveletek végzéséhez használt rendszer alkalmas-e a fentiekben említett adatvédelmi követelmények, az adatkezelési jogviszony alanyai jogainak és kötelezettségeinek teljesüléséhez

elengedhetetlen feltételek biztosítására. Ha pedig a vizsgálat alapján bizonyítást nyer, hogy a rendszer ezen funkciók biztosítására nem alkalmas, e fórumnak szükséges levonnia az ebből fakadó esetleges jogkövetkezményeket.

Az adatkezelés időtartama alkotmányosságának vizsgálata körében felhívom a figyelmet az Infotv. 5. § (5) bekezdésében meghatározott főszabályra, amely alapján:

„[h]a a kötelező adatkezelés időtartamát vagy szükségessége időszakos felülvizsgálatát törvény, helyi önkormányzat rendelete vagy az Európai Unió kötelező jogi aktusa nem határozza meg, az adatkezelő az adatkezelés megkezdésétől legalább háromévente felülvizsgálja, hogy az általa, illetve a megbízásából vagy rendelkezése alapján eljáró adatfeldolgozó által kezelt személyes adat kezelése az adatkezelés céljának megvalósulásához szükséges-e. Ezen felülvizsgálat körülményeit és eredményét az adatkezelő dokumentálja, e dokumentációt a felülvizsgálat elvégzését követő tíz évig megőrzi és azt a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság (a továbbiakban: Hatóság) kérésére a Hatóság rendelkezésére bocsátja.”

Ezen rendelkezés tehát generális és garanciális jelleggel kötelezi az adatkezelőt a kezelt adatok szükségességének rendszeres felülvizsgálatára, és ebből következő módon a továbbiakban kezelni nem szükséges adatok törlésére [vö. pl. GDPR 17. cikk (1) bekezdés a) pont], akkor is, ha a kötelező adatkezelést előíró norma az adatkezelés időtartamát nem rögzíti.

Kérem állásponatom szíves elfogadását.

Budapest, az *elektronikus aláírás és időbélyegző szerint*

Üdvözlettel

Dr. habil. Péterfalvi Attila,
elnök, c. egyetemi tanár